ЦПА, ф.226 оп.1 а.е.43

ЦЕНТЪР ДЪРЖ. АРХИВ

25.XII.926

Гращъ

Драги Братко,

Позволи ми тъй да те нарека, защото ти си единствения човѣкъ, когото, азъ идвайки отъ Македония желаехъ да видя, прѣдставяхъ си че ще видя и то на всѣка крачка но което на жалость, безъ комплименти, видѣхъ само въ тебе. И радостенъ и изпълненъ съ увѣрението, че додѣто има такива хора Македония не трѣбва да се бои отъ нищо па ако щатъ сърбитѣ още 20 год. мжчатъ и разораватъ; ето, бързамъ веднага да извърша онова което ти пожела тогава, и което азъ отъ деньтъ на пристигането си търсихъ стотина случаи за да го изпълня, но не можахъ по едни и други причини, до дето не намѣрихъ, додето не ми се притече на помощь и даде просторъ на чувствата и мислитѣ ми.

А тѣ сж тъй много, братко, тъй разнообразни, че днесъ; свободенъ, далечъ отъ онази моя поробена родина въ която вече 7 години и азъ взимахъ дѣлъ въ нейнитѣ нещастия и мжки, азъ виждамъ че всички мисли породени отъ тѣзи мжки и отъ наблюденията ми върху страдущия македонски народъ, ще засѣгнатъ всички болни мѣста както на самата поробена Македония, тъй сжщо и борбата на онния братя които забравили домъ, борятъ се и съ оржжие и съ слово; и ще допринесатъ полза на самото дѣло. Защото всѣка болка или ударъ нанесенъ отъ поробителитѣ на тази Македония-бѣше моя болка мой вопълъ; защото ние всички тамо имахме и понасяхме една сждба, една трагедия испитваше нашата душа, еднакво всички търпѣхме подъ това немилостиво робско небе, не блѣснало отъ толкова вѣкове. И това твое желание, братко, азъ съ любовь поемамъ съ едно само наблегане, че това трѣбваше да се иска не слѣдъ като минаха 7 години. Но все пакъ, макаръ и късно това е добрѣ-защото никопашъ не е късно човѣкъ да се притече на помощь на страдущия, а по отношение на самата освободителна борба, която е далечъ все още отъ своята побѣда, не сж късни писма отъ този родъ, което ще видите отъ слѣдното:

Глупаво би било сега да започна отъ началото на навлизането на сърбитѣ въ Македония, за ужаситѣ, мжкитѣ, бѣдствията, мърсотиитѣ, за терора, който изпитваха заробенитѣ. Това братко мой ти знаешъ много добрѣ, а и всѣки съзнателенъ, образованъ човѣкъ, билъ нѣмецъ, французинъ, италиянецъ, па даже и съвсѣмъ далечния японецъ и китаецъ знаятъ за това немилостиво разоряване на Македонския край; чули сж по сто пжти отчаянитѣ молби на поробенитѣ, воплитѣ и риданията, тъй като и камънитѣ стенаха чувствителни къмъ тѣхъ.

Но, все пакъ, днесъ, като погледна на онези кървави потоци, които направиха сърбитѣ въ своята бѣснота, и които отвориха рѣката на страданието въ Македония, азъ дохождамъ до заключение: че вчера, ако турцитѣ, прѣдставницитѣ на една некултурна Азия, рушеха, бѣсеха и колеха македонеца, водими отъ желанието да владѣятъ Македония, да използуватъ богатствата й, но не и да взиматъ душата на тази земя; днесъ, сърбитѣ, отъ малко до голѣмо, отъ глупаво до учено/което споредъ мене по отношение на това пакъ е глупаво/грабятъ, лжчкатъ, доказватъ, лжжатъ, пълнятъ затворитѣ, съ една дума тероризиратъ съ желанието не само да използуватъ Македонията като земя богата, като центръ на единъ Балканъ, но тѣ искатъ а и главната имъ цѣль е това да посърбятъ македонеца, да му взематъ душата, да го направятъ тесто за да му дадатъ обликъ "великошумадийски"; че тъй послѣ препородени отъ самия македонски елементъ а и бройно повече, да се разпратятъ съ Радича и съ Словенцитѣ а и съ всички други балкански народи, защото/по думитѣ на Мил. Ивановичъ който държа конференция въ Велесъ и Щипъ/който владѣе Вардарската долина владѣе и Балкана.

Това като се знае много лесно е да се прѣдставятъ онѣзи ужасни картини, които испитва македонския народъ, защото той вече е формируванъ единъ пжть подъ вековното турско робство, най-малко ще има сега волята да става пакъ тесто за месене, още повече когато сега той има своя история, своя традиционна революционна борба. И това свое немскане македонския народъ показва въ съпротивата на гнетящия го сърбизъмъ; въ онези борби, за които най-добритѣ и честитѣ му синове отиватъ въ затворитѣ, други хиляди красятъ лобнитѣ мѣста съ своитѣ черепи, а трети развѣватъ знамената за "свободата" по добищата и планинитѣ, но и четвърти, които сломени отъ сръбския тероръ, слаби икономически, слаби може би по душа, подкупени, хора на живота и на веселието, съ слаби характери; днесъ помагатъ всячески сръбския империализъмъ, сраняятъ македонското име и правятъ онзи мостъ, по който сърбитѣ се надѣватъ да минатъ и посърбятъ Македония. Защото, братко мой, само по с...

...ова

...да

се разбира, че при едни такъвъ тероръ, при едни такива мъчения, не само жилавия и каденъ македонски народъ ще почне да дава идеалитѣ си синове да дава и продажници, но и всѣки другъ народъ нѣмалъ неговата участь. И днесь има въ Македония толкова продажници, толкова македонски мръсници и шпиони, че на човѣкъ и дишането му слушатъ. И което е за жалость много отъ тѣзи шпиони сж били първи хора на организацията. Днесь има много македонци въ мак[illegible]зм, които сж увлечени отъ едни н[illegible]ови идеи несвѣстно съ тѣзи си нови идеи служатъ на империалистическитѣ цѣли на Сърбия; има и много, които нищайки хубава работа, заможни "гледатъ си работичката" и имъ е все едно, а цигани, а китайци ги управляватъ; има много, казвамъ, които сж изгубили вече надѣжда, че ще се освободимъ и желаятъ по-скоро да се посърбятъ, за да добиятъ власт и граднятъ народа и обогатяватъ. А непрѣстанитѣ междуособни клания всѣ повече и повече обхваща Македония.

Върховенъ въ самото ядро на организацията, появитѣ на Мишевци и на Цикловци, търгуването съ македонската идея, всичко това, братко мой доказа на народа/безъ сърдни/че водителитѣ му не сж такива каквито трѣбва да бѫдатъ, че сж слаби да водятъ чевръсто дизгинитѣ на организацията /защото ако бѣха силни не щѣха да дозволятъ да се явятъ тия Мишевци и да се убиватъ помежду си/, че тѣ не се борятъ за свободата на Македония, а за въздигането на амбициитѣ си, за свободата на нѣкаква Македония, въ която тѣ ще добиятъ топли министерски и секретарски мѣстенчета, както ще бѣха въ българско врѣме чауш-окрѫжни управители и началници, както ще бѣха въ българско врѣме Чауловъ и Мишевъ, а и много вѣрни и достойни тогава на организацията чеда, отъ които пръска народа.

Всичко това отвори въ душата на народа една голѣма тѫга за тази мощна и обична организация, за която въ турско врѣме и бабитѣ умираха, всичко това за моментъ отби народа, макаръ го послѣ да размишлява и чрѣзъ размишления да дойде до заключение, че отъ организацията нищо не можемъ да добиемъ, тъй като тя вѣчно води между себе си, а не съсъ сърбитѣ и четитѣ. Трѣбва да поемемъ другъ пѫть.

Яви се комунизъма. Яви се съзнанието. Комунизъма въ интелигенцията, съзнанието въ народа.

Какъвъ бѣше този комунизъмъ? Какво бѣше това съзнание? Що искаха тѣ?

Знайно е че по причина на недовѣрение или на необмисленость организацията както и въ турско врѣме тъй и по послѣ отхвърляше интелигенцията отъ своитѣ редове, или пъкъ не се грижеше както трѣбва да ги привлече, говорейки, че тя само критикувала и била неспособна да работи. И интелигенцията, наистина, обичаща повечето пѫти да заповѣдва, стоеше на страни не въ всички случаи разбира се и очакваше организацията да довърши освобождението, вѣрвайки напълно въ успѣха ѝ. Та кой не вѣрваще и не можеше да вѣрва въ това нѣщо, когато налево и на дѣсно говореха за чевръстината на тая организация която впослѣдствие показа че и тя е носила "трупе" и не малко. Не.... мина година, мина двѣ, три..... охъ Боже мой, организацията все ни освобождава, все се бори; а ний все си робуваме и теглимъ и наистина когато вече дечица и 5 и 6 година за робството да минаватъ не можеше вече да се търпи. Именно, притиска на тези робски години подъ сърбитѣ и гърцитѣ интелигенцията душаща се почна да става не търпелива. Тя слѣдеше вече много по-хубаво организацията, даваше си смѣтка за всѣка нейна постѫпка, почна живо да се интересува отъ нея; съ една дума робуваща и недоволна и тя както и всички въ организацията, желаеше съ нѣщо да помогне на освободителното дѣло. Но гдѣ? И какъ? Увлечена отъ своитѣ междуусобни борби организацията това не забѣлѣзваше или не интересуваше толкозъ тази интелигенция—и самата интелигенция/болшинството/ужасяваща се отъ онези довчерашни Мишевци и Цикловци освободители а днесь поробители; отъ всичкия онзи хаосъ и безизходенъ 7 г. трудъ на организацията почна да търси новъ пѫть: Кдѣ? и Какъ?

Едни отъ съзнателнитѣ проповѣдваха очистването на тая организация като се влѣзне въ нея и се подеме мѫжки работата; другии пъкъ говорейки че организацията никога не ще може да се реорганизира добрѣ открито проповѣдваха комунизъма. Но, всички, и едни и други влѣзнаха въ вече започналитѣ се да никнатъ комунистически организации. И днесь този комунизъмъ все повече и повече обхваща Македония. Днесь въ всѣки македонски градъ па и села има тайна комунистическа организация, жилкитѣ на които водятъ въ Скопие кждѣто е централата за Македония, а чело на които е Стефанъ Поповъ/отъ Кочани/познавамъ го лично. Единъ добъръ старецъ-който е и добъръ македонецъ и мисли, че съ комунизъма ще може хемъ политически, хемъ социално да освободи съединъ ударъ Македония и въ които сж влѣзли всички изгодни. Мамчета-не, въ които тъй сѫщо има нѣкъде пус[illegible] отъ сърбското прави-

телство да прекагандират," е само комунизмът ще спаси Македония; и че В.М.Р.О. е една националистическа организация, с империалистически цели и че трябва за това да се борим против нея, или да я глътнем без да се задавим, разбира се/к тъй да сплотим целия народ и заедно с всички комунисти в Югославия/в която има само 2-3 всички други ск шовенисти комунисти ако може да има в света такава партия/да оборим сръбското правителство. Защото говорят тия продажници, какво е дала до сега В.М.Р.О.? Не дръзъ ли и само сълзи? Не показа ли тя в миналото грешки за които днесъ всички македонци плащат? Не отиде ли да взима Цариградъ а остави Македонския край на сърбите и гърците? Не бъше ли тя играчка в ръцете на разните империалистически правителства в Бълг гария?- И това като пускаше сръбското правителство хубаво знаеше, че за нея единъ комунизъмъ е много по добъръ отколкото единъ „Македонизъмъ." Защото единъ комунизъмъ го може да унищожи въ 24 ч., но единъ македонизъмъ не ще може и за 240 г. И затова правеше се къерав и сега пуска коренитъ да се пиратъ въ Македония на този комунизъмъ, безъ да прави смътка, че подъ неговия тероръ излизатъ комунисти, не комунисти от които е най-потребна и кьмъ и на целия народъ. А освенъ това на всички тъзи интелегентни момчета е ясна истината: че безъ политическа свобода нъма социялна. Затуй централата въ Скопие и Белградъ събра болшето мъст на всички македонски комунисти и издаде авторизираната книга отъ Новаковичъ "Македонија, Македонцитие земља - земьоделчиско"

Както се знае комунистическата партия въ Сърбия и цъла Югославия се дрие подъ „Југ радничка партија" Именно тази „Југ Р п" желаете по този начинъ съвсемъ да одобровели македон. комунисти, а и да докаже на целия македонски народъ че тя е за нейната свобода. И тази книга наистина направи онова нъщо, което десеть чети можеха да направятъ. Тя разклатъ сърдата а и развалнува цъла Югославия. Освенъ това тя успъ съвсемъ да завладее сърдата на всички македонци, но не за дълго тъй като за два дена по цъла Югославия се започнаха затварянията на по видните комунисти; по причина макъ на Щипъ. Братътъ на Крумъ Зограф ски/бившъ прьдседатель на Илиндень/, носейки съ себе си 200 такива книги, за да се раздадатъ въ Щипъ, където трябва и по селата - бива заловен и се открива всичко. Затвориха Зограф ски, затвориха още 7 души отъ Щипъ но между които и мене. Важното е, че въ тази книга по отношение на организацията се нападаше самия сега починалъ Тодоръ Александровъ, т.е. самата организация. Нападаше се и сръбско и билгарско правителства и съ това нъщо даваше се всичко, а да се задоволятъ македонскитъ комунисти и да започнатъ да работятъ усилено противъ сръбското правителство и противъ Тодора Александровъ, тъй като Т. Александровъ съ организацията се смътаха като авангвардъ на Българя за взимането на Македония и като така начало на нови войни. Макаръ че това не бъше така, но комуниститъ бъха прави въ недовърието си къмъ В.М.Р.О., тъй като наистина миналото на Македонската организация бъше свързано съ тая на политиката на Българя. А ние знаемъ каква бъше тази политика. Едва 20 г. В.М.Р.О. издигна лозунга "Македония на Македонцитъ", но това като че ли тя не отъ гордо съзнание направи, а защото другъ исходъ нъмаше за нея и за освободителната борба за Македония - защото това й наложиха събитията. Тъй че всички македонци и граждани и ония селяни, които чуха за тази книга" и кишуването" въ нея почувствуваха едно голъмо влечение къмъ комунистическата идея, която ще имъ донесе хемъ свободата, хемъ ще имъ даде земята; а за интелегенцията и за комунистическата фракция въ тазъ и интелегенция /която не бъше малка, а и днесъ все още се шири/ и да не говоримъ. Македония почна да ври отъ такива идеи и това бъше прекрасно за Русия и цълитъ й. Това бъше прекрасно и за самата Сърбия. Но щомъ като видъ, че този македонски комунизъмъ е башъ онзи македонизъмъ отъ който ти се най-много боеше, то настжки както казахъ реакцията и затварянията въ цъла Югославия. Смътката на Русия чрезъ нейнитъ агенти въ Сърбия- въ Югославия, а особено въ Македония, кждето тя знаеше, че живъе безъ революционенъ елементъ, когото може да използува - излъзна невърна. Не, върна за да се прьмахне Т. Александровъ, Тъй като въ смъртьта на Т. Александровъ не трябва да търсите само причини въ желанията и амбициитъ на Алеко Паша, Атанасовци и други мръсници въ Виена, а въ движенията и чувствата на самия народъ, защото тази книга, а освенъ това миналото на Александров биеха въ очи; освенъ това ~~инициите~~ събитията при свалянето на Стамболийски, избиването на 20000 синове български, взимането участие на В.М.Р.О. въ тъзи борби, качването на Цанковъ, всичко това бъше НЕОБЯСНИМО з за македонския народъ, всичко това той не можеше да разбере, а и никой отъ организацията не поиска да обясни на този народъ. Чети дохаждаха, правиха схватки, народа страдаше, а войводитъ само съ оржжие гърмъха, когато наро да най-много се нуждаеше отъ слово. И народа нъмаще връзка между организацията, незнаещъ защо бъха всички тъзи събития тамъ станали въ Българ рия, въ които взе участие В.М.Р.О. нищо друго не взе да мисли, освенъ това

което разпространяваше комунистическата книга "Мак. Маке[д]. а целият комитет

"Несъмнено е че при такива обстоятелства организацията с
съмъ падна въ очитѣ на народа-и имаше буйни и доблестни синове
на Македония, които окичалени отъ онова което ставаше въ България щѣ
да дойдатъ и убиятъ Тодоръ Александровъ. Почти вредъ да се убие Т. Але
сандровъ интелигенцията желаеше въ мислитѣ си смъртьта на този човѣкъ
който въ последствие доказа, че съ смъртьта си спасе и организацията
Македония.

И наистина смъртьта на Тодора бѣше кобъ но и победа. Защо-
то следъ смъртьта познаха Тодора. Защото и комунисти и всички опозици-
онни фракции въ народа съзнаха и се увѣриха, че Тодоръ, т.е. В.М.Р.О. ра-
боти самостоятелно, не служеща на никакви империалистически правит-
ства, има самостоятеленъ ихтъ, водима отъ желанието да освободи Македо-
ния. Всичко което въ книгата на "Македония Македонцима" нападаше То-
доръ Александровъ сега се изгуби, побѣдена отъ това че Тодоръ пази
защищавайки независимостьта на В.М.Р.О. Съ смъртьта си Тодоръ пази
своитѣ грѣшки отъ миналото; и пази и тия на цѣлата организацията, за-
своитѣ грѣшки отъ миналото; и пази и тия на цѣлата организацията, за-
щото и днесь въ народа се усѣща нахъ тази голѣма любовь къмъ органи-
зацията, за туй и убѣдената отъ тази смъртъ интелигенция - какъвато и
да била иска да влѣзе въ редоветѣ на В.М.Р.О., но надъвайки се, че и о-
ставитѣ водители на В.М.Р.О. ще отиватъ по пътя, който имъ завѣща съ смъ-
тта си Т. Александровъ. Съ това азъ не искамъ да кажа, че комунизъма уду-
веенъ. Не! Комунизъмътъ се шири отъ день на день въ Македония, но не онзи
комунизъмъ който ще пречи на В.М.Р.О., а още повече ще я улеснява, не
онзи вече комунизъмъ, който желае смъртьта на организацията, защото съ
смъртьта на Тодора и слѣпцитѣ видѣха колко нѣщо може да даде В.М.Р.О.
за свободата на Македония - а освѣнъ това и всички разбраха, че В.М.Р.О
е непревзимаема, да ако ще и отъ една Русия.

И нахте съмъ набиждавалъ, братко мой, за използуването на
тази интелигенция, за взимането й участие въ В.М.Р.О. и за не пречене-
то на тази сходата потрѣбни сж следнитѣ нѣща:

1/-Колкото се може по-скоро съ брошури и факти да се обяс-
ни по-скоро смъртьта на Тодора, като се най-много наблѣга, че Тодоръ пад
на защищавайки самостоятелностьта на В.М.Р.О. И тѣзи именно брошури
да се разнесатъ изъ Македония - защото тукъ въ една свободна Австрия
има Македонци, които още не знаятъ причинитѣ на това убийство, а камо ли
тамъ долу въ робската земя.

2/-Чувствува се да нѣма връзка между народа и В.М.Р.О.
Народа или не знае, или не може да си обясни събитията, защото никой не
му ги обяснява. За туй това да се има предъ видъ, защото отъ тука изли-
затъ негодуванията на народа противъ В.М.Р.О. и дава се ихтъ да се вѣр-
ватъ сръбскитѣ мърсотии.

3/Понеже чувствува организацията нужда отъ интелигенцията
и понеже тя ще се наложи дошло е врѣмето и тя да се пробуди, искайки да
даде данъ за поробената родина, то за да я привлече да не изгуби нищо
отъ себе си, е грѣбва да иска дото и тя първо да изкаърли идеитѣ си.
Девиза да бѣде "Мисли какъ искашъ/това е право човѣшко/пази самостоятел-
ностьта на организацията и бѣди македонецъ!" Не за това организацията да
не поставя никакви други цѣли освѣнъ свободата на Македония. Тъй само
ще може да се сплоти въ едно цѣло цѣлия народъ и да се даде възможност
на цѣлата интелигенция, независимо отъ нейнитѣ идеи, именно подъ предния
лозунгъ да се бори и тя за свободата и отдаде данъта за поробената
родина. И тъй само ще може да се създаде организация не на интереса и
партийностьта, не на самолюбията на личноститѣ а на чувствата и желания-
та на единъ цѣлъ народъ независимо отъ различнитѣ струи въ този народъ.

I. Затуй организацията трѣбва да се реорганизира.

4/"Идейно" значи всѣкждѣ, а всѣка крачка, на всѣки начинъ
да се показва че идеята на В.М.Р.О. е да освободи Македония безъ жела-
ние следъ като се освободи тя да наложи политическия й ихтъ. Тъй като
тогава тая интелигенция: демократическа, социалистическа или комунистичес
ка не би могла да помага на една организация, която утрѣ ще иска да й се
наложи, а и да я помага, е иска да я завладѣе за своитѣ интереси, а това
значи какъ партийность, какъ убийства и кламета. Защото тогава, организа-
цията ще докаже, че не се е борила само за свободата а че е имала ко ст-
ношение на нея готовъ политически ихтъ.

5/Затуй: членътъ на В.М.Р.О. не може да бѣде членъ на никаква
партия до освобождението да Македония. Освѣнъ въ случай, когато организац
ията сѣдство за постигването на тая цѣль образуването на една Македония
и то вхтрѣ въ Македония. /както напримѣръ една македонска партия въ Бъл-
гария, подобно на Радичевата/.

6/"Практическото" реорганизуване се състои въ следното:

а/Понеже интелегенцията иска да влезе потрѣбва да остане бездѣйка-въ смисъль, че трѣбва да бѫде подкора на всѣка часть отъ организацията. Тя трѣбва да бѫде както на масата съ писалката въ ржка, тъй и съ пушката по планинитѣ на Македония;

б/Онія които останатъ въ Македония да заработятъ и се организиратъ за една партия федеративна или каквато и да е, която организацията ще покаже като най-добра, за постигване на добри резултати./какви сж изгодитѣ за една такава партия вжтрѣ въ Македония и какъ ще се постигнѣ да се издигне тя ще говоримъ послѣ/. Но нищо като нищо катъкава потрѣбностьта отъ идеята на тази партия, то тя не трѣбва да се увлече отъ нея, тъй като отрекохме всѣка партийность на организацията.

в/Федеративната идея, или която и да е на тази партия вжтрѣ въ Македония трѣбва да бѫде за организацията САМО срѣдство за освобождение на Македонія; срѣдство прилагало само въ Македония и толкова.

г/За да не остане интелегенцията да мисли за своитѣ самолюбія то трѣбва нейния стрѣмежъ да се насочва къмъ Планковица, Вардаръ, Осогово и Брѣгалница, а не къмъ писарскитѣ и секретарскитѣ служби въ София;

д/Защото отъ тѣзи писарски, секретарски и полицейски служби "трулежа" на организацията. Тѣ сж почвата на която израстватъ коренитѣ на враждата, межусобицитѣ и клаветата. Азъ разбирамъ, че за да бѫде послушна една България на македонскитѣ дѣйствія трѣбва да й грабнемъ държавния апаратъ, но това отваря партизани и привърженици на самото правителство въ сжщото врѣме и борба за служби.

е/Интелегенцията бѣга отъ Македония въ чуждитѣ земи и България. За самото дѣло е хубаво, тя да остава въ Македония единъ съзнателенъ македонецъ тамъ струва за цѣла една чета, а и тая интелегенция, която писне по кафенетата въ София и приказва за "жална Македония" не хубаво е да отиде въ Македония- защото тамъ е най- потрѣбна. Казвамъ Македония се чувства липсата на съзнателна македонска младежъ. А тя е прѣдостатъчна въ София. Освѣнъ това като се насочи стрѣмежа "къмъ Македония" и "въ Македония организацията ще може да се избави отъ паратизма на нейнитѣ членове.

ж/Но за да могатъ всички да задоволятъ своитѣ чувства, то усѣща се потрѣбностьта отъ основаване въ България на нѣщки македонски дружества, а за по-голѣмитѣ "младежки легиони", по подобие на Чешкитѣ. Тѣзи легиони де създаватъ онѣзи юнаци, които ще знаятъ да се борятъ за свободата и де показватъ пжтя на борбата; смъртьта и пълното самопожертвуване безъ всѣка амбиция. Защото ние знаеме много да говоримe, но още не знаемъ достойно да умираме и "ако" отъ тамъ навика да се бориме и робуваме.

7/Най-главното нѣщо се състои въ потрѣбностьта управителното тѣло да се разпрѣдѣли тъй че да не позволява никогашъ минаване на всичката власть и прѣдаване най-голѣма важность на едно лице, както бѣ покойния Тодоръ Александровъ. Защото тъй авторитета на организацията минава само на едно лице. А това е лошо. Всѣкогашъ всичко що се върши да се показва като дѣло на В.М.Р.О., а не на отдѣлната личность. Защото ако сж криви Чаулевъ, Атанасовъ, Алеко и много други Виенски ядачи; то тѣ не сж криви за своитѣ болшевишки идеи/Господъ да имъ е на помощь!/тѣхъ и Ленинъ не можа да разбере, а самолюбието за "Примусъ-унтерпаресъ", индивидуалната болка, че Тодоръ Александровъ се издигна надъ всички и ги потули. Защото наистина той бѣ голѣмъ авторитетъ, а всѣки авторитетъ е сила - всѣка сила къкъ търси маса, отваря маса и не търпи друга сила. Отъ тукъ излизатъ разправитѣ на онѣзи, които се задушватъ отъ този авторитетъ, а освѣнъ това отъ тукъ излизатъ онѣзи слепи несъзнателни маси, които се държатъ за този авторитетъ, но всѣкогашъ сж готови да се промѣнятъ и както сж тръгнали по единъ, тъй сега да тръгнатъ по другъ. Освѣнъ това отъ тукъ излиза неучастието на самитѣ ни тълпи, на самия народъ съзнателенъ въ освободителната борба. Защото всѣки се уповава на Тодора: "Той ще ни освободи! Той ще дойде!" Говори си всѣки и сладко сни подъ бърдата на робството. Не иска да бѫде будень и не го е еня, защото знае, че има Тодоръ задъ гърба, а не знае, че той, народа, е всичко и че той създава Тодоровци. И ето за туй, когато убиха Тодора всички изгубиха надежда: "пропаднахме синко!" въздишаше моя дѣдо; "отиде всичко!" Плачеха затворницитѣ въ Щипския окр. затворъ, но никой не усѣти въ душата си отъ този народъ онова съзнание, оная сила, която ще докаже че не само Тодоръ, но и ВСИЧКИ ДА ИЗМРАТЪ АЗЪ ПАКЪ ОСТАВАТЪ ТАКЪВЪ КАКЪВТО СЪМЪ И ЩЕ СЕ БОРЯ ДО КРАЙ ЗА СВОЯТА СВОБОДА, на макаръ и самъ да съмъ. Това се дължи именно на такива авторитети. Има и печалба, но вредата е по-голѣма, защото ако единъ Алеко не можа да търпи единъ авторитетъ, който всичко помиташе на своя пжтъ, какъ ще се помири тази интелегенция съ такъвъ единъ авторитетъ и какъ той ще се наложи!

Това сж едни отъ многото искания които чувства интелегенцията и гражданството прямо В.М.Р.О. и които искания сами по себе си се налагатъ на организацията, тъй както наложиха събитията на Тодоръ Александровъ 20 г. да прогърми съ закъснения "Македония за македонцитѣ"! Защото трѣбва да признаемъ днесъ македонската интелегенция е много развита и

рвоонти. Растналъ подъ робство или въ чужбина тя не е мислила само за ихтъ хъмъ свободата на Македония, а тои и човѣчеството. Тя има свои искания ко отношение живота и сърбата и никой не може да й ги отнеме, но какъ робуваща именно може да се използува онзи жилка въ нея на незадоволство, което днесъ изпитва всъко честно македонско сърдце-противъ терора и насилията на сърбитъ.

Но дали сж всички незадоволни? Дали сж всички честни македонски сърдца? Тамъ братко наистина трѣбва да се носкра, защото да се очертае хубаво каква е днешната интелегенция не трѣбва и мърсотиитъ и слабоститъ й да се крият. Защото за да се изкове нѣщо, трѣбва да се изкрие истината, че ако отъ една страна тя е днешния стълбъ на който це изграли се признае, не свободата, тъй сжщо отъ друга страна тя е най-голѣмото/зло/тло отъ обхващащия Македония сърбизъмъ. Не чистата и доблѣстна интелегенция а онази слаба, продажна която я има доста въ Македония. Защото ако има днесъ прожаждици и шпиони то сж най-много отъ тази жадна за животъ и развратъ интелегенция. Защото ако има най-добра пропаганда на сръбството, то такъ тази бѣдна, самолюбива интелегенция, която разкъсана не носяща нищо въ себе си, а искаща да блѣсне въ живота намира свои изтъ въ сърбизъма, тъй като сърби ще никнили въздигатъ онова което е славо за да го владеятъ, а силното „мощното, онова което им нѣщо наистина струва" за тѣхъ нищо не вреди", защото то ги владѣе. И ето затуй тѣ се стремятъ да творитъ разкъсана интелегенция, защото само тъй ще могатъ да я купятъ, да я направятъ тесто, за да могатъ да замесятъ отъ нея такова каквото си щатъ. Училищата, гимназиитъ, театритъ, различнитъ: културки, просвѣтни, умани дружества подъ маската на които се крие сърбизъма сж имъ за тази цѣль - да погаделичкатъ самолюбията на младитъ и да ги овладеятъ. И днесъ всъки който малко хубаво нище на „правилно сръбски" смѣта се "поетъ" и "ученъ" и т.н. Други които знаятъ на сцената хубаво да се кривятъ "глушци"/артисти/ и ако не знаятъ още какво е драма. Тъй че на всъкждѣ, на всъки начинъ сърбитъ гаделичкатъ самолюбията, ласкаятъ, кждѣ подкупватъ, кждѣ убѣждаватъ, тъй че даватъ просторъ на тази слаба интелегенция за да се надигне т.е. да се посърби. Но както съмъ забѣлѣзалъ, братко, все пакъ и тая слаба интелегенция не изгубва духътъ си и оня македонски елементъ, отъ когото се боятъ много сърбитъ. Всъки народъ дава такива мрѣсници- да станешъ мрѣсникъ или поддецъ лесно е, но своитѣ особености като дѣте на единъ народъ все пакъ запазватъ, защото и тая разкъсана интелегенция, която заема писарски, или секретарски служби въ Бѣлградъ, или Македония може да се използува за дѣлото. /Въ които има наши чиновници, началствата, даже и въ Министерствата въ Бѣлградъ/, но има и съвсѣмъ пропадналн. Такива именно типове познаваме:

ТОДОРЪ НЕДКОВЪ/Вачно го знае съ него се е фотографиралъ едно врѣме/свършилъ право въ Бѣлградъ и сега е тамъ на служба въ съда. Но схщевременно той е най-голѣмия шпионинъ за Брѣг. область, който слѣди лицата отъ тази область и явява за всичко на шефа на безопасностьта Жика Лазичъ. Той е една отъ най-голѣмитѣ пръчки, че въ Бѣлградъ македонскитѣ студенти не могатъ да образуватъ едно студенско македонско дружество, което не бѣде отъ голѣма важность за освободителната борба на Македония. За туй хубаво е да се какара дене като не може да остави расинния си животъ да остави Бѣлградъ и нѣкждѣ въ другъ градъ само не въ Македония да живѣе. И неговия братъ Колью възприема неговий начинъ на животъ и изглежда, че и той върши това, което и неговия братъ.

СЛАВКО НЕДКОВЪ/братовчедъ на Тодоръ Недковъ/не е още свършилъ учи въ Бѣлградъ, въ Щипъ изпълнява ролята на наблюдатель на младежьта и всичко каквото чуе явява на властьта. Сега е мисля войникъ. Бѣше учитель въ Щипската гимназия, за което място сигурно бѣше се продалъ.

СТОЯНЪ БАЛАБАНОВЪ за срамъ на Александръ Балабановъ професоръ на българския университетъ въ София. Едно отъ най-довѣренитѣ лица на Матковичъ и Жика Лазичъ. Човѣкътъ който въ аферата на Капамития нарочно да бѣше кустиатъ за да изчопка тайнитѣ на затворницитѣ и както показа въ послѣдствие наистина бѣ ги изчопкалъ, за което и стана най-довѣреното лице на Матковичъ. Членъ на "удружението кротивъ българскитѣ комити" и желаи да бѣд секретарь на сжщото. Лесно се подкупва. Обича живота и паритѣ. Намира се въ Щипъ. Задачата му е да слѣди и да съобщава всичко което чуе и служи като съвѣтникъ на Матковичъ. За нѣкои работи относително организацията или посърбяването на гражданитѣ.

ДОБРЕ КУЧЕ ВАНОВЪ-братъ на Славе Ивановъ, който е въ Виена. Изпълнява сжщата роля, както и Стефанъ Балабановъ. Често отива въ Виена при братата си. Носи му пари или тайни нареждания отъ Матковичъ, за да водимъ котъ Виена, то лесно може човѣкъ да си обясни защо Добре ако тои пжти въ дината отива въ Виена. Сжщо и той е една отъ подпоритѣ на "удружението" про тивъ българскитѣ комити.

И много още други, които е безцелно да имъ назовавамъ имената, тъй като тѣ горкитѣ сх се продали, с съ слабия си мозъкъ какво ще могатъ да видятъ нѣщо, че да клѣветятъ. Но като почнахме да ги броимъ, то нека кажемъ нѣщо и за "по-старата интелегенция" т.е. за гражданитѣ.

Тѣ все си оставатъ чвърсти и въ духътъ, който е потрѣбенъ да обхватъ, но и тѣ почнаха подъ натиска на 7 г. робството да попускатъ, тъй те раждатъ се между тѣхъ добри мученици. Но отъ тѣхъ В.М.Р.О трѣбва да бжде доволна – въ тѣхъ пакъ е дори съзнанието, но за да не ги отбива, то организацията не трѣбва да имъ иска парични жертви. Освѣнъ това изключени сх организацки вхтрѣ въ градоветѣ отъ тѣхъ. Това е безполезно, а и гражданитѣ не се прематъ и не желаятъ нечѣ да се поемать за една такава работа. Защото да предположимъ въ Цинъ Матковичъ въ всички граждани се съмнява. А и всички граждани отлениха кой по 1-2 или 3 г. по причина на организацията, тъй че..... добра почва за напѣлняването на нарожданията на В.М.Р.О. сх младежитѣ. Защото за единъ младежъ е по-лесно да се жертва, а и тъй семействата не се опропастяватъ. Нѣкои отъ гражданитѣ сх станали открити непрятели на организацията, а нѣкои сх въ недоумение предъ прѣдателскитѣ чети на Стоянъ Мишевъ и к-хо. За да могатъ гражданитѣ да останатъ чвърсти и морално, душевно свързани за В.М.Р.О. но е потрѣбно:

1/Младитѣ въ Македония, които ....: съ слово да обясняватъ какви сх тия Мишевци:

2/Съдновременно конеке сега е изникнала и се шири федеративната идея – то организацията чрезъ своитѣ хора да проповѣдва, че не е противна на тази федеративна идея, тига само тя да не покрикнесе нѣщо и да не се води отъ хора като Мишевъ, Цикалевъ, които станаха прѣдатели:

3/За довдигането на духътъ, и въратa въ македонското освободително движение трѣбва да се прѣстане единъ пътъ съ междуособитѣ клането въ София – България:

4/А за да се запази здравата непомрачена обичъ къмъ В.М.Р.О. то тя както извърши оттеглянето на Мито Соколарски/Суджукаро/тъй не ще да бжде лошо да се направи и на Стоянъ Мишева/за което ще поговоримъ после/.

А особено смъртьта на Каламатиевъ ще бжде една голѣма победа на В.М.Р.О. въ Брѣгалнишката область. Организацията не му отдава важность, но той забърка нашата за посърбяването – той е вжделътъ, който е въсалъ Матковичъ и предъ когото нѣмѣе цѣлата Брѣгалнишка область. Смъртьта та негова значи вземане дѣсната рѫка на Матковичъ – значи убиване авторитета на Матковичъ, а това не е малко. Никой слѣдъ Каламатиевъ не ще бжде толкова идеенъ и енергиченъ въ дѣлото на "удружението противъ бълг. комити"! Днесь Каламатия е успѣлъ да организира цѣлата Брѣгалнишка область и е турилъ основата на Матковичката ни тактика: раздѣляй и владѣй! Насъ македонцитѣ никой не може да побѣди; ние ще живѣемъ като такива до дѣто сами не се наколеме и сами унищожимъ духътъ си. А първата крачка къмъ братската война направи не само Мишевъ и компания, а и Каламатия за когото ще кажемъ по-после още нѣщо.

Преди бѣхме казали че въ народа се бѣше явило съзнанието. Отъ народъ нека се разбира селяка. За него и за неговия духъ хубаво знаятъ четитѣ, но имамъ да додамъ само това:

1/Че селянинътъ съ вояци, бой, пушка не трѣбва да се прави послушенъ – и като се наказва не трѣбва парично/Бърлье и Паше отъ Троле, ако не съмъ му забравилъ името/защото всичко което извършватъ четитѣ като зло на селянина служи за добри аргументи на Стоянъ Мишевъ и "удружението" за агитацията противъ В.М.Р.О.

2/За туй се усеща голѣматa потрѣбность цето войводитѣ, които се изправатъ да не бждатъ "страхъ и трепетъ"/Бърлье/, както и за самитѣ сърби и за населението; но въ себе си да олицетворяватъ апостолството на Левски, Ботева, Дѣлчева и Груева, защото оржжието не може да дѣйства на народната душа. Съ оржжие не се завладѣва народната душа, не се буди само съ това тя. Слово, слово иска народа, за слово жадне!..... Дайте му да разбере що иска, развалнувайте душата му и той по-хубаво отъ всички насъ ще знае какъ и какво да работи. Ние сме народъ съ вѣковно робство, а още нашия революционеръ не е апостѣлъ. Иде врѣмето на това апостолство и не трѣбва да чакаме то да ни наложи. Единъ Бърлье е добъръ и не малко за дѣлото, но той нѣма душата на свободата. Селянина не вижда нищо абсолютно въ него – за туй се усеща и тукъ потрѣбностьта отъ интелегенцията. А тя даде сигнала. Весовъ и Кушевъ.

3/Относително пътъ за селянитѣ въ Брѣгалнишката область хубаво ще бжде за повдигане на духътъ имъ убиването на Каламатия и Стоянъ Мишева. Защото тия двайа подлеци издигнаха Матковичъ и той сега се полъва въ Брѣгалнишката область съ авторитета на единъ Токоръ Александровъ Освѣнъ туй тѣ имъ знаятъ тайнитѣ, душата имъ и вследствие на това явява се неактивностьта ми въ дѣлото, на тия селяни.

. . . .

ЦПА, Ф 226 оп 1 а.е. 43

МАТКОВИЧЪ

И понеже го споменахме добрѣ ще бѫде да го опишемъ, за да знае В.М.Р.О. съ каква сила има да се бори, защото изглежда, тя още не го познава и не му дава онова значение, което въ сѫщность има. Историята на Щипъ и на Брѣгалнишката область е история на цѣла Македония. Знаейки това сърбитѣ най-голѣмо внимание обърнаха на тази обстать, защото ако посърбятъ т.е. посърбятъ "лѣва обала Вардара" то тѣй ще сложатъ една прѣграда /както казаците въ Русия/ между българска Македония /и дѣсна обала Вардара/ и тѣй най-лесно ще посърбятъ цѣла Македония. Трѣбваше имъ човѣкъ хитръ, вещъ, уменъ, дипломатъ, дедективъ, психологъ, тактиченъ, познавачъ на македонския народъ. И тѣ го намѣриха. Матковичъ се яви на сцената. Цѣльта му е да се бори противъ организацията и да я унищожи. За това му е потрѣбно познаване македонската душа и откриване стѫпкитѣ на организацията. Разни Кучевалевци, Каламатиевци, Балабановци, Стояновци му откриха всичко това. Той позна всички граждани. Знаеше имъ миналото, а и се упозна съ селото. И докато си играеше съ гражданитѣ на мишка и котка насъскваше ги единъ спрямо други, затваряше, смразяваше ги съ хитростьта си и тактиката си; а отъ друга страна подпомогнатъ отъ Циклевци и Мишевци заобикаляше селата, изучваше положението и отъ всичко това състави своята програма на дѣйствие: именно неговата борба съ организацията трѣбва да бѫде въ селата. Тъй като тамъ е ядката, чевъртата на организацията. Разбралъ това той разбра че за да я сруши именно тамъ той трѣбва да създаде подобно на нея, чиято ядка ще бѫде пакъ въ селата. За тая цѣль изучва механизма на В.М.Р.О. За което му помогнаха пакъ Мишевци и създаде Каламатия т.е. "удружението противъ бугарски комита". Това именно "удружение", послушно нему, заедно съ дошлитѣ прѣдатели четници и войводи започнаха организацията на селата "противъ комитски упадая". Имаше ли много полза отъ това или не знае много добрѣ В.М.Р.О. Но съ тази си програма на дѣйствие той погоди най-болното мѣсто на организацията и най-слабото мѣсто за усмиряването на Македония. Въ това нѣма никакво съмнение тъй като както казахъ-македонецъ само отъ македонецъ може да се побѣди, то и Матковичъ искаше да раздѣли тия македонци и наистина съ Мишевци успѣ до нейде, пакъ напразно, но все пакъ основа тури за изпълняване на неговия планъ. Единичкото оружие за да изгради своя храмъ на побѣдата на тази основа Матковичъ добиваше отъ грѣшкитѣ на В.М.Р.О.

В.М.Р.О. прохди Мишевъ и други. Той ги прибра. В.М.Р.О. направи единъ неуспѣлъ атентатъ на Каламатия и той го направи прѣдседатель на "удружението" и всѣкждѣ прѣдъ нишкитѣ на тези поставени прѣдатели и прѣдатели войводи той показваше своя мозъкъ и наистина успѣ, ако не да убие за сега организацията /би трѣбвало още два езика да научи за да я сразя/то да смрази народа и да го накара да не подпомага на организацията. И днесъ е немислимо основаване на организацията въ Щипъ или въ други градове на "лѣва обала /и/ Вардара". Въ оная смисъль до прѣди неговото дохаждане. Тъй като има сега анти-комитски организации, чиято централа е въ Щипъ, въ която гражданитѣ и селянитѣ почватъ да се приучватъ на продаване чистотата си, а надпрѣварване кой е по-ербавъ "сърбинъ да се покаже, шпионството, кучешка покорность къмъ държавата, на борба противъ В.М.Р.О.

А Матковичъ стои на край, търка рѫцѣтѣ си и се ехидно смѣе. И като отидешъ да се оплакваш за нѣщо си той показва бѣлитѣ си зѫби: на той не е кривъ; народътъ той искалъ! Въ сѫщность той всичко управлява. Той всичко отваря. Когато се опитаха Нако и компания да ни запали дюкяна въ Щипъ /по нареждане на Матковичъ/то на запалванията на моя братъ /защото баща ми бѣ въ затвора/да намѣри запалвачитѣ Матковичъ отговаря: "Та народъ ви нече брачо"! Сигурно нако изъ народа! Дошияли сте домъ народъ и то ѣ народъ ви нече!" А когато набапаки този народъ умираше за насъ. И понеже все още, въпрѣки неговитѣ изявления народа ни обичаше и научвайки за постигналата напасть все кобинно ни посещаваше той изнамѣри начинъ да сруши кѫщата, като се укрие задъ маската на единъ Каламатия. И единъ прѣкрасенъ день селата получаватъ нареждание, че никой селянинъ не трѣбва да посѣщава .....дюкяни, подписано отъ Каламатия. Стари селяни, костеливи и почернени, плакали сх отъ обичъ къмъ нашата кѫща и тѣзи минути наистина сх незабравими Ето навеждамъ примѣръ, пакъ Матковичъ си служи за да сруши едно семейство и да го накара да прѣклони глава, а сѫщеврѣменно той отваря омраза между гражданитѣ да се гънятъ и клеветятъ. Защото на запитванията: кой забрани на селянитѣ да не дохаждатъ въ дюкяна? Матковичъ отговаря: - самъ народътъ. Защото наистина Каламатия е прѣдставитель на този народъ.

Раздѣляй и владѣй!

И тъй Матковичъ се издигна като авторитетъ, отъ когото трепери цѣла Брѣгалнишка область и използувайки грѣшкитѣ на В.М.Р.О. и дне

все още ги използува, защото В.М.Р.О. не пръстава да грѣши/той успѣ да направи това, което е направилъ "сръбството" въ Македония и за себе си като се издигна като страшилище да смазява революционнитѣ движения на народа.

Трѣбва ли да кажа, че прѣмахването му значи отдѣхване на този народъ и запазването на чистотата му - връщане къмъ онова минало, когато той и духомъ и тѣломъ - всѣцѣло помагаше на В.М.Р.О.? Но, понеже това е невъзможно по много причини, то все пакъ авторитета и силата му ще падатъ ако се прѣмахне дѣсната му ржка:

К А Л А М А Т И Я

Народа го казва "Малъ джуканъ" за разлика отъ Матковичъ, който успѣ да се издигне и да дойде до своята мощь, благодарение на този мръсникъ, който обвѣтъ отъ чувствата на отмѣщение ко цѣли нощи мисляше и работи като волъ, какъ и какъ да срази В.М.Р.О., защото знае, че догдѣто тя живѣе ще виси надъ неговата глава неумолимия мечъ на наказанието, който се спусна единъ пѫть но безуспѣшно. Но прѣди всичко да се признае Каламатия стана "Малъ жупанъ" по погрѣшка на В.М.Р.О. и слѣдъ като той почна да работи открито за сърбизъма, организацията все го оставяше за да стане най-доброто оржди единъ день въ ржцѣтѣ на Матковичъ противъ традицитѣ и противъ самата В.М.Р.О. Тѣй като, както казахъ по-прѣди, той е телефона по когото се прѣдаватъ нарежданията на Матковичъ; въ сѫщото врѣме той е основата на "раздѣляй и владѣй". Днесъ Каламатия какъвто ще рече това е. Днесъ той сѫди на народа; уражда спорове, и върши онази дѣйность, която вършеше въ турско В.М.Р.О. Съ тази си тактика той оправя считѣ на народа къмъ "удруженето противъ бугарска комита". И цѣлия народъ се втича въ това "удружение", за да се опрѣче, да търси помощь отъ нѣщо; тѣй като знае, че задъ това "удружение" крие самия Матковичъ и че, ако Каламатия това или онова каже Матковичъ ще потвърди. И ако отидете при Матковичъ да молите за нѣщо той ще се направи будала и ще ви даде да разберете, че каквото има да вършите или молите можете да го направите чрѣзъ "удружението противъ бугарска комита" тѣй че трѣбва само да се чука. А отидешъ ли тамъ трѣбва да бѫдешъ и членъ на това "удружение" Тѣй че сега рѣдко сж хората въ Брѣгалии като область, които не сж членове на това дружество, или по-хубаво на тая нова македонска организация, която подъ маската на македонецъ Каламатия, води все пакъ отъ Матковичъ упорена прѣтивъ В.М.Р.О. И днесъ кждѣ силомъ, кждѣ съ убѣждаване тази нова Македонска организация се шири и благодарение на нея, народа е несвободенъ въ движенията си да изрази любовьта си къмъ В.М.Р.О. и освободителното дѣло; народа е смрѣнатъ и нѣма воля да помага вече тази организация. Освѣнъ това както казахъ това "удружение" е маята за посрѣбването- първата крачка за реагирането на македонцитѣ противъ В.М.Р.О. Тѣй като както и да е мрѣсникъ Каламатия задъ него стои сега уединенъ македонския народъ "отъ лева обала Вардара" и прѣдъ свѣта това е още едно доказателство за Душановитѣ правници" въ Македония. Личнитѣ качества на Каламатиевъ сж: енергия, голѣма до нолуда, смираза къмъ В.М.Р.О. до бѣснота съ добъръ мозъкъ за организиране.

Тѣй че за да опадне силата на Матковичъ, за връщането на старата обичъ къмъ В.М.Р.О. за спасението отъ чистотата и съзнанието на македонския народъ потрѣбна е главата на тоя човѣкъ. Съ неговата смърть "удружението" не ще умрѣ, но никой другъ не ще може да го води тѣй както той днесъ го води; никой другъ не ще бѫде до толкова вече закоравѣлъ въ своитѣ македонски чувства - и да се усѣща и проповѣдва на всѣкждѣ до бѣснота сърбизъма. Освѣнъ това, забравихъ да кажа, организирания народъ ще бѫде послушенъ на своето "удружение", а тѣй като надъ това "удружение" стои Матковичъ/въобще властьта/то дордето стои то изключено е създаването на каквато и да е македонска партия. Все пакъ много би да се постигне нѣщо въ тази смисъль, ако го нѣмаше Каламатия.-

Относително още нѣщо за това "удружение" имамъ да додамъ: че въ него много Щипски граждани и даже членове на В.М.Р.О. се накурячиха.

М Е Т О Д И

...../Зетъ на Мане Трендафиловъ - Х.Григоръ х.Кимовъ го знае/единъ отъ добритѣ организатори на В.М.Р.О., който сега е станалъ най-долния човѣкъ и прѣдатель. Членъ е въ "одбора на "удружението" Слѣди гражданитѣ, помага на властьта.

Т О Д О Р Ъ И К О Н О М О В Ъ /синъ на Вано Икономовъ/

получилъ медалъ отъ краля за посрѣбяването си и дѣятелностьта си като членъ на сѫщото "удружение". Единъ заспалъ духъ, който е твърдѣ увѣренъ, че ще си останеме сърби и за туй той гледа прѣвъ да е, за да може да се награби на пари. И той е отборникъ на "удружението".

С Т О Я Н Ъ М И Ш Е В Ъ – войвода. Шефъ на антико-
митскитѣ чети. Непрѣстанно се навърта около кѫщи при скута на жена си,
за да не се провали небето върху главата му. Усѣща всѣ какъ нѣкаква вра
да къмъ Каламатия, "който е прѣдседатель и има повече власть отъ него, т
че може това да компрометира В.М.Р.О. Ако е изключена възможностьта тези
човѣкъ да се придобие за В.М.Р.О. то за да се прѣпятствува силата му/защот
днесь е голѣма/ и да се унищожи/защото и сърбитѣ послѣ не биха го тър-
нѣли/то хубаво е нѣкой отъ неговитѣ четници да се привлекатъ съ пари
или обѣщания къмъ страната на В.М.Р.О. и тѣй послѣ довѣрието съ което
днесь се ползва Ст.Мишевъ ще падне и ще дойде смъртьта му, както смъртьта
та на Стефче войвода. А и самия Каламатия и Матковичъ се убие отъ тѣзи
именно придобити четници, "Югославия не ще може да окървавява българ.
правителство, а тѣй сѫщо ни В.М.Р.О.– защото прѣдъ свѣта ще стои истинат
че сръбски четници сѫ ги убили, а това ако се извърши самитѣ сърби ще
убитъ Ст.Мишева и цѣлата му компания, защото ще видятъ че "Кръвь вода
ваятъ разни струи въ В.М.Р.О. за да се убиватъ междуособно нейнитѣ члено
ване, създайте и вие хаосъ въ това "удр. противъ бълг. комита" и послѣ спо-
койно гледайте какъ ще се колятъ и тѣ помежду си. Срѣщу единъ врагъ ка-
къвто е Матковичъ какъвато е Сърбия/неказвамъ Югославия– защото Сърбия
е Югославия/ не трѣбва съ краведни борби и истина само да се боримъ.
Хитрость, Хитрость трѣбва на В.М.Р.О. десета безплодни сражения, които ни
Бѣлградъ не ги яде, камо ли Европа.

Да приказвамъ още за другитѣ/шиони/Щипски граждани нѣма зн
значение. То има, че единъ день ако грѣйне свободата тѣ сами ще си приз-
наятъ грѣшкитѣ и ще се покаятъ. Сега никой нищо не може да имъ направи,
защото тѣ сѫ силнитѣ на деня. Но за да се стрѣснатъ всички мрѣсници и
баремъ да не помагатъ на сърбизма ако не могатъ нѣщо да помогнатъ на
В.М.Р.О., то трѣбва единъ да падне отъ тѣхъ. А азъ го казахъ кой е той.
Говорихъ исклю чително за Брѣгалнишката область, защото както казахъ тя
е ядката на Македония. Изгубите ли сази область, изгубена е Македония.

УЧИЛИЩАТА – ГИМНАЗИИТѢ. И тукъ не засѣгна тия на Брѣгалниш-
ката область, тъй като всички други области сѫ по мирни и тукъ именно
всичката "П р о с в ѣ т а" на сърбитѣ е изтурена.

Тая просвѣта се състои именно най-много въ посърбяването
на македонския духъ въ учащитѣ се и ученето на сръбския. Друго всичко
е глупость и на разни науки сърбитѣ не обрѣщатъ никакво внимание. Но и
този сръбски езикъ ученицитѣ толкова тежко научаватъ колкото послѣ
нѣкъ лесно забравятъ. А че и сръбския духъ неможе да провладѣе и побѣди
македонския такъвъ показва моя братъ/12 г./, който израстна въ "сръбско
врѣме" при сръбско училище, и днесь прѣдпочита да умрѣ отколкото да по
сѣщава това училище. Защото самитѣ условия, онзи тероръ и неморалностьта
на учители и учителки, всичко това дѣтето го одбива отъ тѣхнитѣ училища
кара го да чувствува, че е робъ и че е въ едно чуждо нему не по духъ учи
лище, и всичко това само по себе си намѣсто да влѣе сръбския духъ въ
това дѣте още повече усилва македонския му. Затуй доцѣто е просвѣтната
политика на Пашичъ, Прибичевичъ Македония не трѣбва да се бои отъ по-
сърбяване чрѣзъ училищата. Казахме че учителитѣ и учителкитѣ сѫ немо-
рални. Още повече тѣ сѫ развалени до коститѣ. Директора на Велешката гим-
назия Симичъ се опита да изнасили една ученичка. Въ Щипъ учителитѣ и
учителкитѣ карать лю овъ, а тѣй сѫщо и учителкитѣ съ ученицитѣ и ученич-
китѣ. Тѣй че човѣкъ не знае дали училището е "Мохамедовъ рай" или една
подиграфка на просвѣтата. Това стори въ народа съзнанието че българскитѣ
училища сѫ по-хубави и затуй много по-добрѣ е да не се изпращатъ дѣйци
въ "сръбско" Училище. Но сърбитѣ да покажатъ, че просвѣтата имъ е "ВЕЛИКА"
Отвориха х вечерни училища за чиракитѣ и занаятчиитѣ, кждѣто и отъ тамъ
ще вливатъ сръбството въ народа. И въ тѣзи училища азъ не знамъ дали
сърбитѣ ще имать полза или не: тъй като до сега още не мога да отговоря
на въпроса. Учителитѣ ни учатъ сръбски ученицитѣ или ученичкитѣ ги учатъ
да говорятъ нашинни. македонски! ..... А че учителитѣ сѫ некултурни, сла-
би въ всѣко отношение и че своето отнасяне още повече силятъ македонски
духъ ще наведа примѣръ. – Слѣдъ една побѣда на Бърлье/та той кога не е
побѣждавалъ/ слѣдъ която сърбитѣ изгубиха единъ полицейски капитанъ и
мисля 5 жандарми и войници – въ Щипъ всички сърби побѣснѣха. Щото човѣкъ
ако ги малко позакачи и мамката македонска. Псуване до Бога. Единъ отъ
учителитѣ разли ена отъ тази Бърльова побѣда какво ще направи отъ мжка
мисли и кроi и като не може на Бърлье да си отмъсти защото той е вече
въ София и си пие утринното кафе, ето че почва да бие единъ ученикъ.
/Тасе–на Ванче братъ му/ безъ никаква вина само защото е този македонецъ
и братъ на единъ македонецъ, който се бори противъ тѣхъ. Азъ бѣхъ осми
класъ "Осмия класъ тази година просто бѣше ад[illegible] различни
идеи. Толстоисти, комунисти, анархисти и т.н. и т[illegible] Учителитѣ

ЦПА, ф 226 оп 1 а. е. 43

разнервира всичко, че се уединиха въ Македонското си чувство и единъ протестъ се подпише на Директора. Всички отъ този класъ открито възстанаха противъ такъвъ постъпка и Богъ ми азъ видѣхъ, че е достатъчна най-малката искра да запали огъня въ сърдцата на всички тия комунисти и анархисти за свободата.

Тѣй че несъмнено, че лицата малко ще повлияятъ на измѣнението на македонския езикъ, но духътъ, македонския духъ чрезъ училищата сърбитѣ не могатъ да убиятъ. И ДА ИЗГУБИМЕ БЪЛГАРСКИЯ СИ ЕЗИКЪ НИЕ ПАКЪ ОСТАВАМЕ МАКЕДОНЦИ. А и тамъ е въпроса, че не го изгубваме. Азъ 6 години само колко сръбски книги прочетохъ, колко "теми" писахъ и все пакъ български по-хубаво се изразявамъ и и по хубаво пиша.

ЧЕРКВАТА.

И тя взима участие въ посрѣбряването, но безъ успѣхъ, както и училищата. Недойте се плаши, че ги нѣма старитѣ попове, които будеха съзнанието въ народа, защото народа днесъ за черквата има такова мнение какъвто най-закоравелия комунистъ или анархистъ. Защото народа видя какъ български попове се разпопваха въ сръбско врѣме и какъ тия пакъ се запопваха въ българско въ и/обратно /обърнато. Затуй и бабитѣ прѣстанаха да ходятъ на черква само ли младитѣ. Моя пѣкъ дѣдо, едно врѣме, екитрокъ и голѣмъ "христянинъ" остава сега слѣдъ като се "ликсува на попове, владици и катрици и Господа Бога да "помене" съ нѣкоя по малка македонска псувня. Въобще македонския народъ не е набоженъ. Въ турско врѣме билъ е добъръ "мирянинъ", защото само въ черквата е могълъ да чуе "българска рѣчъ". Сега му е отнето това право, а да слуша "вѣчни извинания" той нѣма врѣме. И затуй сръбскитѣ попове безсилни да направятъ нѣщо съ кръста ударихъ и на "политика". Нашия червоугодникъ владика Серафимъ -Злетовско-Струмски/който като "протосингелъ" живѣеше въ недозволени отношения съ женатата на попъ Никола/е сега най-голѣмата подпора въ Шикъ на Матковичъ. Съ него ядатъ печени прасета въ поститѣ, съ него възхваляватъ Богъ въ прѣгрѣдкитѣ на хубавитѣ "Батанки" /доселеницитѣ на Овчеполе/и пакъ съ него обуздаватъ гражданитѣ. Но все пакъ черквата е безсилна на нѣщо да направи за сръбството, и това се показва въ самото желание на народа да посѣщава тия черкви, когато въ турско врѣме тѣ бѣха всичко за него. Тѣй че като непомогнаха и черквитѣ сърбитѣ я ударихъ на политика и на желанието да внесатъ партийность въ македонския народъ.

ПАРТИИ ВЪ МАКЕДОНИЯ.

Има двѣ главни партии: радикализъмъ и демократизъмъ. Пашичъ и Давидовичъ. И двѣтѣ тия партии сж лоши за македонския народъ, защото и двѣтѣ по въпроса за Македония имать еднакви гледища. За насъ е по-добъръ Пашичъ, защото той съ терора си още повече ни разтваря мжкитѣ отъ колкото единъ Давидовичъ, който "лепимъ" нека пускайки вода подъ рогожата да ни посърби. Но което е главно днесъ избирателитѣ въ Македония трѣбва да принадлежатъ на една отъ тѣзи партии. И цѣлта на сърбитѣ е да развиятъ партийностьта, за сега още не сж успѣли напълно въ това. Тѣй като македонеца не го интересуватъ партии, отъ подобенъ калибъръ, а партия която ще му донесе свободата. Такава една партия би била "Независима македонска партия", подобна на Радичевата- но сега е още въ проектъ, тѣй като както казахъ дедото е Матковичъ и/двѣтѣ стоящи Радикалната и Демократическата/дедото стоятъ радикалитѣ и демократитѣ на власть това не може да се извърши. Пакъ би могло да нейде ако нашитѣ депутати бѣха повече жедни за свободата си отъ колкото за партитѣ и ако Радичъ бѣше се рѣшилъ да дойде въ Бѣлградъ и вземе дитѣ на властьта. Затуй В.М.Р.О. колкото може нека повлияе на Радича, е за доброто и на македонци и на хърватъ е той съ своитѣ депутати да дойде въ Бѣлградъ и да разпише послѣ едни свободни избори. Избори въ които ние ще можемъ спокойни да изберемъ депутати, каквито искаме и които безъ мжка ще съторятъ своята македонска партия. Но сега Радичъ е толкова силенъ да влияе на политиката въ Югославия, колкото и азъ отъ Гращъ. Освѣнъ това може македонската партия да се образува отъ депутати, които сж радикали или демократи. Тези пжть е пахъ тѣй добъръ, но затова трѣбва хитрината на единъ дипломатъ, резолюционеръ, който не ще жали живота си и главно, човѣкъ който нѣтъ, нежигосанъ отъ сърбитѣ т.е. човѣкъ за когото нѣма никакви фактъ, че е общувалъ съ В.М.Р.О. Днесъ Владе Пуздарлиевъ ще избиратъ пакъ за депутатъ въ Брѣгалничката область и ако прѣди Матковичъ се бѣше изразилъ, че той е недостоенъ за такъвъ, тѣй като не е искалъ като депутатъ да дѣржи на народа миротворни и противокомитски говори. Но той го избра пакъ, защото знае че Владе е слабъ, знае му миналото, и има факти и да го осжди ако иска и когато поще, но именно и такива му трѣбватъ за да бждатъ "немъ" букви въ "скупщината" Защото да речемъ, че сега Владе дигне гласъ за нѣкакъ "македонска партия" и хотъ водинага не го блъс[illegible] тора като го

изкарать "антидържавенъ елементъ" за което и сигурно Матковичъ има факти. И ето защо азъ казвамъ за да бъде независимъ единъ македонски деятель въ действията си, поне дотолкова да не го окриватъ като "комита" то той трѣбва да има чисто минало, несвързано съ В.М.Р.О. за да не могатъ да го окриватъ и затворятъ прѣди той да е казалъ що иска. Тѣзи сж изгледитѣ за основаването на една македонска партия въ федеративенъ смисъль въ Югославия. Тази идея има идеята на тази партия, почва да се осѣща въ всички македонци и затуй В.М.Р.О. трѣбва чрезъ своитѣ чети и агенти да я разпалва. Съ това си тя ще докаже, че не е противна на такава една идея и ще убие враждебния гласъ на прѣдателитѣ федералисти въ Виена а и въ Македония; а отъ друга страна трѣбва да се разбере че икономическитѣ страни на Македония както и положението което заематъ тя въ балкана, даватъ и това право за една такава партия и идея. Днесъ македонеца е съзналъ, че въ една съ широки права Югославия много ко-хубаво ще живѣе отъ колкото като образува една малка държава, която ще иска и Солунъ, или Адриятическо море да си покаже носа, да се доближи до Зайчаръ и до Белградъ даже и отъ България малко да хапне. Тъй че ето ти пакъ нови войни. И затуй днесъ на македонеца не трѣбва да се проповѣдва нѣкакво знединение съ България и т.н. Добритѣ психолози и познавачи на народната душа нѣка го послѣдятъ и тѣ ще видятъ че днешния македонецъ е македонецъ и нищо повече. Че той ималъ български езикъ, нѣкои характерни черти съ българитѣ и т.н. нищо това не може да покаже, тъй като и хърватитѣ иматъ единъ и сжщи езикъ съ сърбитѣ, но не се казватъ сърби, а хървати. Затова войводитѣ нека избѣгватъ своитѣ говори за "милата България". А и отъ тия и други гледни точки В.М.Р.О. нетрѣбва повече нито една минута да позволява на българското правителство да рѣшаватъ и сключватъ договори относително насъ. Ние, тамъ отъ Македония не искаме за насъ и за нашата сждба българскитѣ правителства да рѣшаватъ. Освѣнъ това като остане да се бори за насъ и дипломат. само В.М.Р.О. това значи вече много нѣщо за насъ, това значи вече че се е тръгнало една крачка напрѣдъ къмъ "Македония на македонцитѣ". И какъ сърбитѣ ще повѣрватъ, че наистина Македонци се борятъ за Македония а не за Българска Македония когато още и днесъ българскитѣ министри сключватъ договори и говорятъ за нѣкаква "Българска Македония". Потрѣбно е да се разчисти съ това нѣщо, за да не се явяватъ заблужденията не само въ неприятелитѣ ни и въ Европа, а и въ самитѣ насъ. Затуй да се даде на знание на българ. правителство че всичко що се отнася до Македония да се прѣдоставя на В.М.Р.О. тя да рѣшава. И ако дойде нѣкой европейски дипломатъ да рѣшава съ българското правителство за македонски въпросъ, то българ. правителство свободно да каже: "Ето има прѣдставители на тоя народъ, съ тѣхъ рѣшавайте! Азъ не се занимавамъ съ това и нѣмамъ македонска политика. !Това го желае и осѣща днесъ цѣлия македонски народъ, тъй като видѣха колзата отъ българскитѣ мешания въ македонскитѣ работи. Онія хиляди бѣдни македонски семейства, които произхдени отъ гърцитѣ умиратъ по кръстопжтицата възъ основа на нѣкакъвъ българо-гръцки договоръ. В.М.Р.О. както е издигнала гордо знамето "Македония за македонцитѣ" тъй сжщо по македонски да се бори за свободата на народа и не да свива опашка и скимти прѣдъ всѣко българско правителство. Тъй ще се избѣгнатъ и послѣ стълкновенията съ българ. правителства и нѣма да се повтарятъ Стамболийскитѣ политики. Тъй значи и В.М.Р.О. ще бъде по-яка и наистина ще заслужи признанието прѣдставникъ на Македонския народъ. Сега още не е.

КРИЗАТА И КОРУПЦИЯТА. Казахъ, че В.М.Р.О. не трѣбва да иска нарични жертви отъ народа. Отъ много причини и отъ това че е голѣма криза. Тази криза дохажда вследствие "немирната" Македония, комититѣ и т.н. но и самата цѣль на сърбитѣ е да има такава криза за да обѣднѣе народа. Единъ човѣкъ като се съсипе икономически лесно се придобива за сръбството. Затуй "дозволената" корупция на чиновницитѣ които дохаждатъ изъ Сърбия "у Стара Сърбия" да търсятъ мери и да истърсватъ кожуситѣ на селянитѣ. Македония имъ се чини "Ханаанска" обетованна земя. И наистина колко да грабятъ да деритъ все пакъ македонеца не када доле. Ако то, има "пивички" и "ливадички", на кими афионче, на кими тутюнче ко се помини единъ животъ. И наистина тъй подъ теглото не единъ но хилядо животи минаваме и пакъ не падаме по долу отколкуто сме"....Сега се обрьща голѣмо внимание на тая точка. Добрѣ се плаща. Да оставимъ корупцията нѣма смисъль, та и сръбскитѣ вѣстници сж пълни съ подобни описания. Важното че се тази корупция иде въ ущърбъ на сърбитѣ тъй като народа то казахъ до сега може да се види, че сърбитѣ за 7 години робство не сж постигнали никакви позитивни резултати. Но отрицателно че се явиха много

го

ЦПА, Ф 226 оп 1 а.е. 43

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

го прѣдатели, че народа вече нѣма онова прѣзрѣние къмъ сърбитѣ, че Сърбия като една сила все пакъ дѣйствува на друга по-малка сила, каквато е Македония-и че се отрази както на душата тъй и на характеритѣ черт на македонския народъ; но че и при все това македонеца билъ мжченикъ или прѣдатель остава все пакъ македонецъ въ това нѣма никакво съмнени Отъ день на день македонския народъ изпъква като единъ отдѣленъ клонъ на славянското дърво и не е за чудене, че и въ сърдцето на Шумадия, въ прѣки че сме "Душанови внуци" и "Старо-сърбияици" все пакъ съ пръстъ ни сочатъ "ово су македонци"!. Вардара е буенъ въ своя токъ. Вардара е вѣ-кевно пѣлъ своята робска пѣсень, о никой не е могълъ да обърне тока му къмъ Бѣлградъ. Историята отъ памтивѣка говори за буйнитѣ племена, които сж населивали този Вардаръ и за напразнитѣ усилия на всички народи да измѣнятъ духа на тѣия племена. Сърбия жедна за Солунъ и бо-гатства необръща внимание на историята и силомъ иска измени токътъ на Вардара. Тукъ именно е и смъртьта на сърбския империализъмъ. Историята учи, че една държава достигне ли своята най-висока точка почва да се руши, защото носи зародиша на други. Днесь, Югославия! Собствено, за Сърбия Македония е зародиша на една нова държава, която Сърбия иска да унищожи; напразни й сж усилията, напразни сж всички нейни жертви за това унищожение-Македония днесь е гробницата на Сърбия-гробница, която сама Сърбия направи, но въ която ще погребе себе си. За нейно добро е днесь да даде широки права на македонцитѣ да се смирятъ и тъй да бжде спокойна Югославия. Защото една робска Македония е неумирима. Центъра на Балкана не може да се подчини на никояволя. Цетъра е центъръ въртящъ се около своята ость описвайки некрѣстанно кржга: "Македония на македонцитѣ".

И ще дохаждатъ нови Матковичи и Жика Лазичъ, ще се пълнятъ затворитѣ съ невинни и блѣди македонци, осяци на изранени крака вериги, и ще пѣвтятъ пѣвтята и никнатъ житата, оросени отъ кръвьта на падналитѣ за родината; ще се раждатъ прѣдатели като Стоянъ Мишевци и ще се лѣлеятъ на бѣсилкитѣ тѣлата на Югацитѣ, а мжтния Вардаръ все ще си тече на къмъ Солунъ, заедно съ цѣлата македонска земя ще пѣе пѣсеньта: "Македония на Македонцитѣ".

Македония не умира!

Още ли неможе това да раббере свѣта?...

Това не е всичко, което трѣбваше да кажа, за да изпълня желанието както трѣбваше. Но на единъ дъхъ и това е достатъчно. Прѣдъ насъ е врѣмето, а то на всѣкиго ще даде свобода да каже каквото иска. Азъ ще се явявамъ често тамъ отъ кждѣто всички жедно черпятъ знания за Македония. Ще получишъ едно писмо на което ще те моля веднага одго-вори. Избрахме делегати: Петръ и Глигорчевъ.

Сега прощавай! Поздрави отъ новопознатия.